

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-28

Diarienummer 0401/25

Handläggare

Hans Timan, Moa Säf, Rebecca Ivar

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: hans.timan@arbvux.goteborg.se

moa.saf@arbvux.goteborg.se

rebecca.ivar@arbvux.goteborg.se

Remissvar avseende riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker förslaget avseende riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har beslutat att remittera Göteborgs Stads riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service till utvalda nämnder och styrelser.

Kommunfullmäktiges styrning på området mänskliga rättigheter har setts över för att bli mer ändamålsenlig och verkningsfull än i nuläget. I dagsläget sker styrning på området genom olika planer och program. Framtaget förslag avser att förskjuta tyngdpunkten från att i huvudsak styra området med planer och program till att via remitterad riktlinje säkerställa en stadigvarande systematik inom ramen för ordinarie arbete i förvaltningen. Riktlinjen syftar till att öka verksamheters förmåga att jobba systematiskt med att säkerställa olika gruppers rättigheter och erbjuda likvärdig service.

Förvaltningens slutsats är att det fortsatt råder otydlighet kring vilka planer och program som ska tas bort respektive behållas inom området vilket kan leda till ökad otydlighet. Effekten av detta kan leda till minskad ändamålsenlighet och större administration. Riktlinje i sig är en lämplig styrform för att reglera stadens arbete med mänskliga rättigheter men vid ett införande behöver den ersätta alternativt avsevärt minska antalet program och planer inom området.

Förvaltningen noterar att 3.5c behöver samstämma med Göteborg stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll då flera nya obligatoriska moment införs.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Införande av en riktlinje på området mänskliga rättigheter kan bidra till en mer ändamålsenlig styrning som främst avser att få tydligare och större effekt på områdets resultat och effekter av styrmängden.

En styrning med både riktlinje, program och planer riskerar att öka den administrativa mängden och därmed även kostnader för lednings- och styrningsprocesser med tillhörande stödsystem, kontroller, uppföljning och rapportering. Detta står i kontrast till Göteborgs Stads budgetmål 2025 om att göra besparingar i administrationen för att

omfördela resurser till verksamheter som gör skillnad för göteborgarna. Styrningen och det systematiska kvalitetsarbetet ska vara tillitsbaserad och inte enbart utgå från mätbara data då detta kan riskera att leda till ineffektiv organisation med en omotiverat stor administration. Utifrån detta ser förvaltningen administrativa kostnader med att behålla både program, plan och riktlinje på området.

Riktlinjen har ett tydligt fokus på uppföljning av effekt är ett bra fokus för att synliggöra den verkliga påverkan av styrningen på området. Initialt kommer även detta öka administrationen då förvaltningen har behov av att vidareutveckla effektiva arbetsformer för att mäta effekter.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningens grunduppdrag ska utföras på ett sätt där mänskliga rättigheter respekteras och efterlevs. Vårt uppdrag är att skapa förutsättningar för arbete och studier genom en verksamhet som tillgodoser mänskliga rättigheter, motverkar diskriminering och erbjuder likvärdig service. Riktlinjen avser ge en mer ändamålsenlig och verkningsfull styrning än tidigare styrformer. Styrning genom riktlinje riktas på ett tydligare sätt mot nämnders ordinarie arbete i grunduppdraget där den faktiska påverkan på hur mänskliga rättigheter tillgodoses finns. När styrningen riktas mot grunduppdraget och det ställs krav på systematiska former motverkar det att arbetet sker som en sidoverksamhet. Genom att fokusera på grunduppdraget förväntas effekterna få ett bättre genomslag och därigenom ge positiv inverkan på individer som möter vår verksamhet. Eftersom program och planer ska finnas kvar kan det resultera i otydlighet och ökad administration.

Samverkan

Information kommer att ges till förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 15 maj 2025.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer SLK-2024-00550) senast den 30 maj 2025.

Bilagor

1. Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med mänskliga rättigheter och likvärdig service

Ärendet

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag av kommunstyrelsen att yttra sig om förslaget avseende riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 30 maj.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har beslutat att remittera Göteborgs Stads riktlinje för arbete med mänskliga rättigheter och likvärdig service till utvalda nämnder och styrelser.

Kommunfullmäktiges styrning på området mänskliga rättigheter har setts över för att bli mer ändamålsenlig och verkningsfull än i nuläget. I dagsläget sker styrning på området genom olika planer och program. Framtaget förslag avser att förskjuta tyngdpunkten från att i huvudsak styra området med planer och program till att via remitterad riktlinje säkerställa en stadigvarande systematik inom ramen för ordinarie arbete i förvaltningen. Riktlinjen syftar till att öka verksamheters förmåga att jobba systematiskt med att säkerställa olika gruppers rättigheter och erbjuda likvärdig service.

Inom mänskliga rättigheter-området kommer det även fortsättningsvis finnas planer och program vilket innebär att riktlinjen på detta område inte avser att ersätta planer och program. Den övergripande tanken med riktlinjen är dock att minska planer och program på området men för att stärka specifika områden eller åtgärda identifierade brister anser stadsledningskontoret att det även fortsättningsvis finns behov av planer och program. Införande av en riktlinje avser att omfördela tyngdpunkten från planer och program som är uppdelad på olika grupper och teman till en mer direkt styrning där den faktiska påverkan på människors mänskliga rättigheter sker. Vilket anses vara i nämndernas och bolagsstyrelsernas ordinarie grunduppdrag.

Utredningar som föregått riktlinjen har påverkat utformningen av riktlinjen på följande sätt:

- Att styrningen ska riktas mot det ordinarie arbetet i nämnder och bolagsstyrelserns grunduppdrag.
- Krav på att arbetet bedrivs genom systematiska former
- Ökat verksamheternas kapacitet oavsett rättighetsbärare. Där arbetssätten ska användas oavsett grupp samt att grupper inte ska ställas emot varandra.

Riktlinjens roll är att förstärka systematiken som gör att brister kan upptäckas och omhändertas nära verksamheten i ett tidigt skede. Den innehåller bestämmelser som nämnden är ytterst ansvarig för men där ansvaret för verkställande vilar på förvaltningen. Uppföljning ska vara aktiv och regelbunden för att återföra information om resultat och effekter till beslutsfattare. Rapporteringskrav till nämnd på resultat och effekter ger den politiska ledningen inblick i gruppers inkludering i grunduppdraget och ger bättre förutsättningar för dem att kunna ta sitt formella ansvar.

Kommunstyrelsen ska ha en central roll, olika stödmaterial ska tas fram på central nivå för att bidra till effektiv implementering och stadigvarande efterlevnad av riktlinjen. Den centrala samordningen ska stödja förvaltningar i att utveckla formerna för att bygga kunskap om målgrupperna. Samt ta fram underlag och bidra till staden övergripandeanalyser kopplat till angränsande bedömningspunkter. Säkerställa verksamheters tillgång till kompetensutveckling om mänskliga rättigheter. Samverka med

minoriteter och civilsamhället för att öka kunskapen om grupper som sedan återförs till stadens verksamheter i lärande syfte.

Riktlinjen omfattar bestämmelser som integrerar mänskliga rättigheter i de ordinarie styr- och ledningsprocesserna av grunduppdraget. Kraven i riktlinjen kan med fördel omhändertas i det systematiska målgruppsfokuserade kvalitetsarbetet. Riktlinjen hjälper i det arbetet till att hålla fokus på rättighetsperspektiv och säkerställandet av likvärdighet.

Förvaltningens bedömning

De internationella konventionerna om mänskliga rättigheter innefattar ekonomiska, kulturella och sociala rättigheter. Till dem räknas bland annat rätten till arbete och utbildning som är direkt kopplat till förvaltningens grunduppdrag. Förvaltningen ska anpassa verksamheterna efter målgruppernas förutsättningar och arbeta olika för att uppnå jämlikhet. För att säkerställa en verksamhet som levererar likvärdig service genom systematiska och integrerade arbetsformer krävs en styrning som på ett tydligt sätt integreras med grunduppdraget. Enligt förvaltningens bedömning ger riktlinjen förutsättningar för hur frågorna ska omhändertas i förvaltningen. Genom att riktlinjen fokuserar på bestämmelser kring grunduppdraget samt ordinarie styr- och ledningsprocesser finns goda möjligheter att etablera systematiska förhållningssätt och arbetssätt som på ett mer effektivt sätt bidrar till effekter på helheten.

Bestämmelserna i riktlinjen tar bland annat upp förvaltningens ansvar att aktivt arbeta för lärande och utveckling på området i förhållande till målgrupperna. Det centrala samordningsansvaret för att säkerställa att förvaltningar får tillgång till kompetensutveckling inom mänskliga rättigheter samt deras ansvar att ta fram stödmaterial och vägledning för tillämpning av riktlinjen bedöms ge förvaltningen goda förutsättningar att arbeta med bestämmelsen. Förvaltningen håller med om att ansvaret för kompetensutveckling fortsatt ska ligga på förvaltningen och att stödet via samordningsansvaret då blir en värdefull resurs i det arbetet. Det är viktigt att det centrala samordningsansvaret underlättar för förvaltningar och bolag att enkelt komma åt underlag och information kopplat till området genom att samla det på en gemensam och lättillgänglig yta.

Det centrala samordningsansvaret ska samverka med minoriteter och civilsamhället i syfte att öka kunskapen om grupper, denna samverkan behöver koordineras med den samverkan som förvaltningen förväntas ha med civilsamhället och intresseorganisationer i samma fråga. Förvaltningen anser att det krävs vidare förtydligande kring vad det centrala samordningsansvaret innebär och dess avgränsningar mot förvaltningar och bolag.

Om både planer och program behålls samtidigt som en ny riktlinje införs, finns det en risk att målet att minska administrationen och antalet planer och program inte uppnås. Risk finns att det till och med kan leda till en ökad administration för förvaltningen. När det finns många olika delar att hålla reda på som inte är sammanställda i ett dokument, kan det skapa förvirring och leda till att viktiga delar förbises. Enligt förvaltningens bedömning kommer införandet av en mer övergripande och omfattande riktlinje att leda till skärpta krav, vilket i sin tur bör resultera i att planer och program inom området avvecklas.

För att få den synergieffekt som riktlinjen eftersträvar är det viktigt att kommunikationen från stadsledningskontoret är samordnad gentemot förvaltningar och bolag. Där stadsledningskontoret bland annat tydligare samordnar sig inom arbetet med Agenda 2030, trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete/säkerhet och mänskliga rättigheter, både i relationer och uppföljning till förvaltningar och bolag.

Förvaltningens slutsats är att det fortsatt råder otydlighet kring vilka planer och program som ska tas bort respektive behållas inom området vilket kan leda till ökad otydlighet. Effekten av detta kan leda till minskad ändamålsenlighet och större administration.

Riktlinje i sig är en lämplig styrform för att reglera stadens arbete med mänskliga rättigheter men vid ett införande behöver den ersätta alternativt avsevärt minska antalet program och planer inom området. I riktlinjen står det att *”Program och planer ska användas för att styra insatser där Göteborgs Stad har särskilda utmaningar och behov av förflyttningar. I takt med att riktlinjen implementeras och får effekt, ska behovet av specifika och stadsövergripande program och planer minska.”* Det behöver ske ett förtydligande när effekten är uppnådd och upplägg för när minskning av planer och program ska ske samt att Göteborgs stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll samstämmer med riktlinjen då flera nya obligatoriska moment införs.

Med hänsyn till detta föreslår förvaltningen att nämnden avstyrker förslaget.

Maria Löfgren
Tf Förvaltningsdirektör

Pernilla Nilsson
Enhetschef Beredning och analys